

กระบวนการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดจิตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน Professional Development Process Integrated Research-based Learning, Contemplative Education, and Coaching and Mentoring for In-service Teachers

เทพพร โลมารักษ์^{1*} บัญชา นวนสาย²

Tepporn Lomarak^{1*} Buncha Naunsay²

Received: July 16, 2019

Revised: August 18, 2019

Accepted: October 28, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการพัฒนาครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์โดยบูรณาการแนวคิดจิตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน 2) ประเมินและติดตามผลการพัฒนาครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 3 ที่ปฏิบัติการสอนในปีการศึกษา 2561 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 40 คน โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดจิตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบประเมินสมรรถนะการสอนโดยบูรณาการแนวคิดจิตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ t-test for dependent sample และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู ผลการวิจัยพบว่า

1. คะแนนเฉลี่ยการทดสอบความรู้ความเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดจิตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ครูมีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ โดยครูสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการที่บูรณาการแนวคิดจิตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ด้านการออกแบบการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมิน และด้านการใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้สนับสนุนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

คำสำคัญ : กระบวนการพัฒนาครู จิตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน การเรียนการสอนแบบบูรณาการ

^{1*} อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ E-mail: tepporn.lm@bru.ac.th

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ E-mail: Bancha.n@bru.ac.th

¹ Lecturer General Science, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

² Lecturer Social Studies, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were: 1) to investigate the process for developing in-services teachers in Buriram Rajabhat University by using the integration of contemplative education, coaching and mentoring system and research-based learning, and 2) to assess and monitor the results from the development. The participants included 40 Buriram Rajabhat University's in-service teachers in schools under Buriram Province Primary Educational Service Area 3 Office who were teaching in the 2nd semester of school year 2018 selected by using simple random sampling method. The research tools were: 30-item multiple choice test testing knowledge and understanding towards the learning management process using the integration of contemplative education, coaching and mentoring system and research-based learning, a workshop assessment form on the learning management design by using the integration of contemplative education, coaching and mentoring system and research-based learning, and a lesson plan assessment form. The quantitative data were analyzed by employing basic statistics: Mean and Standard Deviation. Hypothesis was tested by implementing t-test for dependent sample and the content analysis was used for assessing learning management capacity of the in-service teachers. The results showed that:

1. After participating the program, mean score of the in-service teachers regarding their knowledge and understanding towards the learning management process using the integration of contemplative education, coaching and mentoring system and research-based learning was significantly higher than before at .01 level.
2. The in-services teachers had learning management capacity. They could apply the knowledge gained from the workshop in designing instructional activities in their classrooms in terms of objective setting, instructional design, measurement and assessment, and the use of learning support media/resources at a high level in all aspects.

Keywords: teachers' development process, contemplative education, coaching and mentoring system, research-based learning, integrated instruction

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้บัญญัติไว้ว่า “ให้กระทรวงศึกษาส่งเสริมให้มีระบบการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการทำงานกับและประสานงานให้สถาบันที่ผลิตครูและพัฒนาครูคณาจารย์รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ภายใต้ความมุ่งหวังที่จะให้การศึกษาเป็นกลไกการพัฒนาคุณภาพคนของประเทศเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถของประเทศและเสริมสร้างศักยภาพในการพึ่งพาตนเองและการแข่งขัน รวมทั้งความก้าวหน้า

และมั่นคงทางเศรษฐกิจในประชาคมโลกบนฐานแห่งความเป็นไทย “ครู” จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะทำให้การศึกษาเป็นกลไกนำไปสู่คุณภาพคนของประเทศได้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการพัฒนาระบบการวิจัยสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาสังคมชุมชนท้องถิ่น ระหว่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2558 เพื่อดำเนินงานสนับสนุนการพัฒนาการวิจัยสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งที่ประชุมสภาอธิการบดีมีมติเห็นชอบให้สภาคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จัดทำโครงการวิจัยและพัฒนาระบบและกระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดการวิจัยเป็นฐาน จิตตปัญญาศึกษา และระบบพี่เลี้ยง โดยใช้การวิจัยเป็นฐานมีฐานคิดมาจากผลของโครงการวิจัยการใช้ระบบการหนุนนำต่อเนื่อง (Teacher coaching) และโครงการวิจัยเพาะพันธุ์ปัญญา แล้วนำมาเชื่อมโยงกับกระบวนการผลิตและพัฒนาครู ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ตั้งแต่ พ.ศ. 2558 เป็นต้นมา ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้ร่วมศึกษาวิจัยกระบวนการผลิตและพัฒนาครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมให้ครูและนักศึกษาครูมีคุณภาพตามมาตรฐานและสมรรถนะวิชาชีพที่ตอบสนองความต้องการของสังคม โรงเรียน และชุมชน ตามปรัชญาและวิสัยทัศน์ในการ “ผลิตครูดี มีความรู้ เป็นผู้นำเทคนิควิชาชีพ มีศรัทธาในวิชาชีพครู” และมุ่งมั่นผลิตบัณฑิตครูให้เป็นผู้มีความรู้ คู่คุณธรรม และมีคุณภาพ

จิตตปัญญาศึกษา (Contemplative education) เป็นทั้งแนวคิดและแนวปฏิบัติ ที่เรียกว่าปัญญาทัศน์และปัญญาปฏิบัติโดยภาพรวมเป็นการศึกษาที่เน้นและให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาความตระหนักรู้ การเรียนรู้ และการรู้เท่าทันมิติโลกภายใน (อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ ทักษะ มุมมองต่อชีวิต โลกและสรรพสิ่ง) ของตนเอง ให้คุณค่าการเรียนรู้อย่างใคร่ครวญ ซึ่งหมายถึงการสังเกตอย่างมีสติต่อการเปลี่ยนแปลง ที่ส่งผลต่อการประพฤติปฏิบัติ และการดำเนินชีวิต อย่างมีสติ มีปัญญา มีความรักความเมตตาต่อตนเองและสรรพสิ่งในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งและเป็นส่วนเดียวกับธรรมชาติ กระบวนการเรียนการสอนแบบจิตตปัญญาศึกษาจะอยู่บนฐานของความเป็นกัลยาณมิตรระหว่างผู้เรียนและผู้สอนเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาร่วมกัน (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2559:2-3) ในส่วนบทบาทของการพัฒนาครูโดยกระบวนการพี่เลี้ยงภายใต้การแนะนำ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลขณะปฏิบัติการสอนของครู รวมทั้งประเมินสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการพัฒนานักเรียนยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างครูอย่างมีคุณภาพ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2558 : 144)

กระบวนการโค้ช (Coaching) เป็นวิธีการหนึ่งของการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (School-based professional development) การโค้ชจึงเป็นทางเลือกสำหรับพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (Neufeld and Roper, 2003: 4-10) ซึ่งจะส่งผลถึงคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน และพัฒนาสมรรถนะของผู้สอนสู่การเป็นผู้นำด้านการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ กระบวนการโค้ชที่นำมาใช้ในสถานศึกษา เช่น การสังเกตการสอนซึ่งกันและกัน การให้ข้อมูลย้อนกลับร่วมกันเรียนรู้ และการโค้ชเป็นกิจกรรมที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานการพัฒนาวิชาชีพ ในการนำระบบพี่เลี้ยง (Coaching and mentoring) มาเป็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครู โดยความร่วมมือระหว่างโค้ช หรือพี่เลี้ยงที่เป็นคณาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการนิเทศน์การสอนจากมหาวิทยาลัยและครูประจำการมาร่วมเรียนรู้และกำหนดเป้าหมายร่วมกันเพื่อปรับปรุงพัฒนาการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครูให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งลักษณะของการปฏิสัมพันธ์การทำงาน ความรับผิดชอบ ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เรียกว่า การโค้ชด้วยการใช้ระบบพี่เลี้ยง หรือการชี้แนะการสอนงาน (Instructional coaching) (วัชรรา เล่าเรียนดี,

2553: 218) ซึ่งการใช้ระบบพี่เลี้ยง หรือการชี้แนะการสอนถือว่าเป็นกระบวนการสำคัญในการขับเคลื่อนระบบการพัฒนาวิชาชีพครูในสถานศึกษา ที่โค้ชหรือผู้ชี้แนะ เสริมพลังการเรียนรู้ให้กับครูผ่านการเป็นหุ้นส่วนการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (Knight, 2007 : 12) ทั้งนี้การโค้ชเป็นการเรียนรู้และพัฒนาในวิชาชีพในสถานการณ์จริงไม่ใช่วิธีช่วยแก้ปัญหา แต่เป็นวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติงานให้เวลาแก่ครูในการไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflection) สนทนาพูดคุยเกี่ยวกับการศึกษา การฝึกและการพัฒนาการใช้ความคิดเพื่อสะท้อนผลการสอนของครูและการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสอนร่วมกัน โดยผู้ที่ทำหน้าที่โค้ชเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเฉพาะสาขาวิชาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ การเป็นที่ยอมรับทำหน้าที่โค้ชและได้รับการฝึกอบรมบทบาทหน้าที่เทคนิคการโค้ชมาเป็นอย่างดี (Joyce and Showers, 2002 ; วิชา เล่าเรียนดี, 2556: 305) สำหรับการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentoring) เป็นแนวทางการดำเนินงานที่เป็นระบบที่ต้องเตรียมทั้งผู้ทำหน้าที่ให้การดูแลให้คำปรึกษาแนะนำและผู้รับการดูแล

การจัดการเรียนรู้แบบการวิจัยเป็นฐาน หรือการวิจัยเป็นฐาน (Research-Base Learning) เป็นกระบวนการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ที่เกิดจากการศึกษา ค้นคว้าข้อมูล เพื่อการเรียนรู้สู่การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเป็นองค์ความรู้ และสามารถสื่อสารองค์ความรู้นั้นให้สาธารณชนเข้าใจในหลากหลายช่องทางทั้งงานเขียน งานนำเสนอ และนิทรรศการ ผ่านการทำโครงการและกระบวนการวิจัย ผู้เรียนฝึกทักษะการคิดเชิงระบบซึ่งประกอบด้วย การคิดเชิงเหตุผล การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ในการปฏิรูปวิธีการจัดการเรียนรู้แบบการวิจัยเป็นฐานที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้มีลักษณะเป็นการเรียนรู้บนฐานวิจัยมากยิ่งขึ้น ซึ่งจุดเริ่มต้นนี้มาจากแนวคิดที่เชื่อมั่นว่าการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนก้าวสู่วัฒนธรรมของการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เกิดความตระหนักในการนำกระบวนการวิจัยที่ถูกต้องโดยนำความรู้จากการวิจัยด้วยการวิจัยเป็นฐานไปใช้แก้ปัญหา ศึกษา และค้นคว้าข้อมูล เพื่อการเรียนรู้สู่การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเป็นองค์ความรู้ต่อไป (วิจารณ์ พานิช, 2554) โดยกระบวนการของการวิจัยเป็นฐาน เริ่มจากความสงสัย วางแผนและเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้ใหม่ของตนเองโดยเอาทฤษฎีบทพื้นฐานมาร่วมอธิบาย จนเกิดความเข้าใจความสัมพันธ์จากเหตุไปหาผล การคิดเชิงระบบ และสิ่งที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากความรู้ก็คือทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (สุธีระ ประเสริฐสรรพ, 2555: 13)

จากการประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมนิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ในปีการศึกษาที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. 2561-พ.ศ.2562) โดยครูประจำการ บุคลากรทางการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา ตัวแทนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ร่วมกับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จากการสรุปผลจากการประชุมพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ครูขาดประสบการณ์ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงการเป็นฐาน (Project-based learning) การสอนในสภาพที่ครูผู้สอนไม่ตรงกับวิชาเอก การจัดการเรียนรู้ไม่ค่อยสอดคล้องกับบริบทของชุมชน ขาดการนำเอาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ของชุมชนมาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ ครูขาดประสบการณ์ในการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งข้อจำกัดเหล่านี้ส่งผลต่อภาพรวมของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนั้นในการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ในฐานะมหาวิทยาลัยพี่เลี้ยงที่ดูแลและครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จึงได้นำเสนอการนำนวัตกรรมการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ไปพัฒนาพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการวิจัยเป็นฐานที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและใช้โรงเรียนเป็นฐานการเรียนรู้ (Community-based Learning) โดย

เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู ชุมชนและท้องถิ่นเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ องค์ความรู้ใหม่ผ่านการเรียนรู้ด้วยการวิจัยเป็นฐานหรือการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติกิจกรรมโครงการฐานวิจัย

ถึงแม้ว่าคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จะมีการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยกระบวนการผลิตและพัฒนาที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ความเข้าใจเรื่องการนำการวิจัยเป็นฐานไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนในจังหวัดบุรีรัมย์ ยังเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่และยังไม่แพร่หลาย บทบาทของครูในการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานที่เชื่อมโยงการเรียนรู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นยังไม่มีผลไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการใช้การวิจัยเป็นฐานถือเป็นจุดเน้นสำคัญที่คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ใช้เป็นแนวทางในการวิจัยกระบวนการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของครูในท้องถิ่น ซึ่งองค์ความรู้จากการศึกษากระบวนการพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐานของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จะเป็นข้อมูลวิจัยที่เป็นประโยชน์ในการผลิตและพัฒนาครูของคณะครุศาสตร์ เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในพื้นที่ให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ทักษะและสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ผลการศึกษาวิจัย เรื่อง กระบวนการพัฒนาครู โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน จะสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะครูในเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ก่อนการอบรมและหลังการอบรม
2. เพื่อประเมินและติดตามผลการพัฒนาครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

1. คะแนนเฉลี่ยการทดสอบความรู้ความเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ความรู้ความเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน
2. กระบวนการพัฒนาครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

กลุ่มตัวอย่างเป็นครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และสังคมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 3 ที่สอนระดับประถมศึกษา จำนวน 40 คน จาก 20 โรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยด้วยการวิจัยและพัฒนา (Research and development) และประยุกต์ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ t-test for dependent sample เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน การศึกษาวิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็นดังนี้

1. การสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน เพื่อสร้างความเข้าใจในโครงการวิจัยพัฒนาครูให้กับทีมนักวิจัยในมหาวิทยาลัย จากนั้นศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทบทวนเอกสารหลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดแนวคิดการวิจัยเป็นฐาน ระบบพี่เลี้ยง และจิตตปัญญาศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์ปัจจัยและเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตามแนวคิดแนวคิดการจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ทบทวนวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ผู้วิจัยใช้กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุม สัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ และครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

จากกิจกรรมการสนทนากลุ่มร่วมกับผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แนวทางการสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินการพัฒนาครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ผลจากการสังเคราะห์แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการออกแบบการจัดการเรียนรู้ควรใช้กิจกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนและสอดแทรกเนื้อหา วัตถุประสงค์ คุณลักษณะ และสมรรถนะที่ควรเกิดกับผู้เรียน ในการยกร่างการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน พบว่าสาระสำคัญของการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ เป็นดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สาระสำคัญของการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน

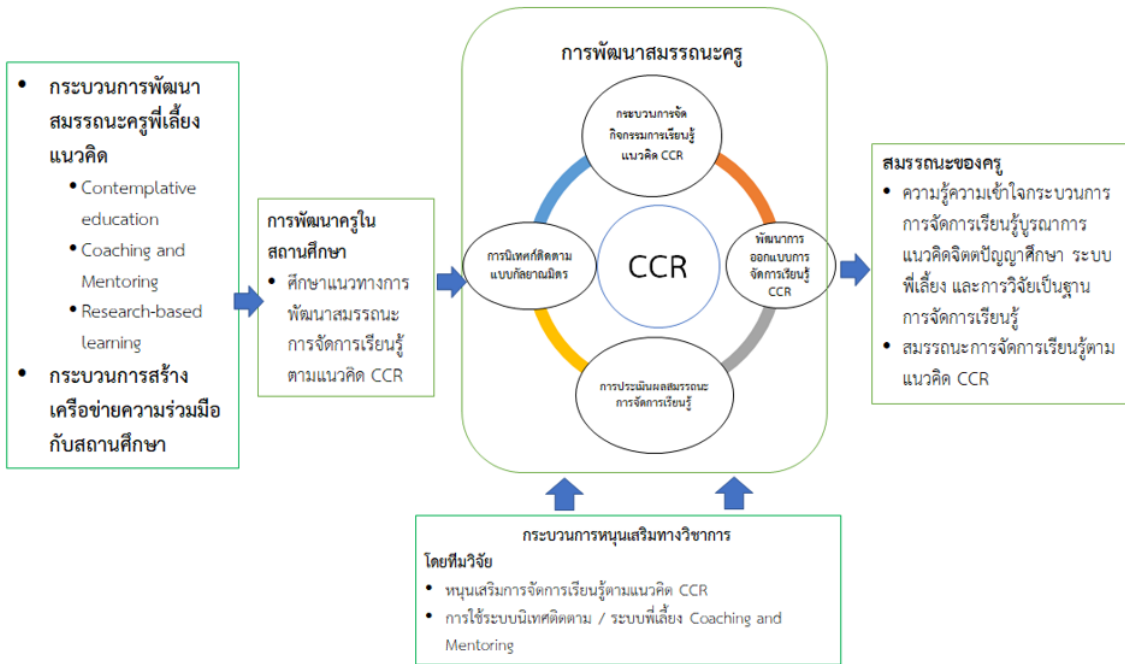
ลำดับขั้น	การวิจัยเป็นฐาน	จิตตปัญญาศึกษา	ระบบพี่เลี้ยง
ขั้นที่ 1 เปิดใจเรียนรู้	-เรียนรู้กระบวนการวิจัย/ โครงการเป็นฐาน	-ปฏิบัติสมาธิก่อนเรียน สงบ ตั้งมั่น -สุนทรียสนทนา -เปิดใจกว้าง -การสร้างควมไว้วางใจ -การคิดใคร่ครวญ -ความรักความเมตตา -ไม่อคติ	-ผู้สอนคอยกระตุ้นด้วย คำถาม -การรับฟัง -เน้นการเสริมแรงเชิงบวก และให้คำชี้แนะอย่าง เหมาะสม -ผลักดันและส่งเสริมให้ ทำงาน
ขั้นที่ 2 สู่โจทย์วิจัย/โครงการ	-แบ่งกลุ่มระดมความคิด ค้นหาเรื่องราวรอบตัว เลือกและตัดสใจ -หัวข้อเรื่อง (กำหนดปัญหา)	-เปิดใจกว้าง -สุนทรียสนทนา -ความรักความเมตตา -กัลยาณมิตร -เข้าใจผู้อื่น -คิดใคร่ครวญ	
ขั้นที่ 3 ไขข้อความรู้	-ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ -รวมกันระดมความคิด ออกแบบการทดลอง/การ วิจัย (การตั้งสมมุติฐาน)	-สุนทรียสนทนา -ความรักความเมตตา -กัลยาณมิตร -การคิดใคร่ครวญ	
ขั้นที่ 4 บูรณาการโครงการ	-ระดมความคิด กำหนดชื่อโครงการ เขียนความเป็นมา วัตถุประสงค์ สมมุติฐาน วิธีการดำเนินการ แผนปฏิบัติการ ผลที่คาดว่าจะได้รับ (ออกแบบการทดลอง สร้างเครื่องมือ)	-เปิดใจกว้าง -ความรักความเมตตา -กัลยาณมิตร -การคิดใคร่ครวญ -ความต่อเนื่องและมุ่งมั่น	

ลำดับขั้น	การวิจัยเป็นฐาน	จิตตปัญญาศึกษา	ระบบที่เลี้ยง
ขั้นที่ 5 สร้างสรรค์ชิ้นงาน	-เตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ (ทำการทดลอง)ปฏิบัติ ตามแผนขั้นตอน ระเบียบ วิธีวิจัย	-สุนทรียสนทนา -ความรักความเมตตา -กัลยาณมิตร -เชื่อมโยงสัมพันธ์ ความ สัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล -เผชิญหน้ากับปัญหาและ อุปสรรค -การคิดใคร่ครวญ -ความต่อเนื่องและมุ่งมั่น -ความสำเร็จ	-ผู้สอนคอยกระตุ้นด้วย คำถาม -การรับฟัง -เน้นการเสริมแรงเชิงบวก และให้คำชี้แนะอย่าง เหมาะสม -ผลักดันและส่งเสริมให้ ทำงาน
ขั้นที่ 6 ขั้นส่งผ่านความรู้	-วิเคราะห์ ตรวจสอบ ความถูกต้องของโครงการ สรุปผลการศึกษา/ ทดลอง -เขียนรายงาน	-สุนทรียสนทนา -การคิดใคร่ครวญ -เปิดใจกว้าง	
ขั้นที่ 7 นำสู่ชุมชน	-เตรียมเอกสารและ กิจกรรมและการนำเสนอ ผลการปฏิบัติที่ดี -สาธิต หรือจัดแสดงผล งาน	-สุนทรียสนทนา -กัลยาณมิตร คิด ใคร่ครวญ -การสร้างพื้นที่ปลอดภัย ในการเรียนรู้ผ่านชุมชน แห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC)	

ผลการสังเคราะห์แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ การสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาครูร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีทีมวิจัยในโครงการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมประกอบด้วยคณาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 20 คน ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา จำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษ กังสด้านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 4 คน จากการศึกษาคณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้สรุปแนวทางและกระบวนการพัฒนาครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน นักวิจัยและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้วางแผนการดำเนินงานเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และกำหนดปฏิทินการดำเนินกิจกรรมกระบวนการพัฒนาครูที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญา

ศึกษา ระบบที่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐานร่วมกัน กรอบแนวคิดการวิจัยกระบวนการจัดกิจกรรมยกระดับการเรียนรู้ แบบบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบที่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน สำหรับครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยกระบวนการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบที่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2. การสร้างแบบประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการยกร่างกระบวนการจัดกิจกรรมบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาระบบที่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญร่วมวิพากษ์ เครื่องมือและแนวทางการประเมินผล เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 1) แบบทดสอบประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาระบบที่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน โดยแบบทดสอบเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ โดยแบ่งเป็นด้านจิตปัญญา จำนวน 10 ข้อ ด้านระบบที่เลี้ยง จำนวน 10 ข้อ ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน จำนวน 10 ข้อ ผ่านการประเมินตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objectives Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้ผลการประเมินเท่ากับ 1.00 มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.26 – 0.73 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.42 – 0.74 และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.878 ส่วนแบบประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบที่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน โดยเครื่องมือประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ปรับปรุงจากโครงการวิจัยและพัฒนา ระบบและกระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบที่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2561)

โดยผ่านการประเมินและตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยใช้หลักเกณฑ์การให้คะแนนตามแบบประเมินของลิเคิร์ต เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ผลการประเมินในระดับ ดีมาก

3. การปรับปรุงกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน โดยปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และครูพี่เลี้ยง

4. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ไปใช้จริงกับโรงเรียนและครูในเครือข่ายผ่านการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ระหว่างวันที่ 3-4 มีนาคม พ.ศ.2561 ณ โรงเรียนอนุบาลนางรอง (สังฆกฤษฎณ์อนุสรณ์) ให้แก่ครูกลุ่มเป้าหมายในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และสังคมศึกษา จำนวน 40 คน โดยมีสาระสำคัญของการอบรมอบรมเชิงปฏิบัติการจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน มีดังนี้

4.1 แนวคิดสำคัญเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน

4.2 สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน วิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ผ่านกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการและร่วมสะท้อนผลการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู นักวิจัยและศึกษานิเทศก์

4.3 สสำรวจ วิเคราะห์บริบท และทรัพยากร ของชุมชน เพื่อนำไปออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ฐานทรัพยากรและชุมชน เพื่อนำไปสร้างข้อสรุปและนำเสนอแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน

4.4 ครูนำเสนอแนวคิดและขั้นตอนการออกแบบหน่วยการเรียนรู้และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน โดยอิงบริบทและฐานทรัพยากรของชุมชน

4.5 ครูร่วมสะท้อนแนวคิด (Reflection) ผ่านกระบวนการสุนทรียสนทนา ร่วมปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ ฝึกกระบวนการสะท้อนเพื่อ สร้างวัฒนธรรมการสะท้อนคิดเชิงสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้ครูได้ทบทวนตนเอง ค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน และแนวทางการปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเอง ครูฝึกทำหน้าที่โค้ช และการรับฟังด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อเข้าใจสถานการณ์ภายในห้องเรียนอย่างสร้างสรรค์ ตามสาระสำคัญของการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็น ตามขั้นตอนต่าง ๆ คือ เปิดใจเรียนรู้ สู่โจทย์วิจัย/โครงการ ไขข้อความรู้ บูรณาการโครงการ สร้างสรรค์ชิ้นงาน ส่งผ่านความรู้ และนำสู่ชุมชน

4.6 สรุป และตอบข้อซักถาม ประเมินผลหลังการอบรม นัดหมายครูเพื่อนิเทศก์ติดตามประเมินผลการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และนำรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐานไปใช้

4.7 ลงพื้นที่เพื่อนิเทศก์ติดตามประเมินผลการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และนำรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐานไปใช้

4.8 วิเคราะห์ข้อมูล แปรผลข้อมูล ประเมินผลและสรุปผลการดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาผลการใช้กระบวนการจัดกิจกรรมยกระดับการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ t-test for dependent sample เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู โดยใช้แบบบันทึกการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มเพื่อนำผลไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) และการสังเคราะห์ข้อสรุปจากแบบประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน เพื่อพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมยกระดับการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน คณะผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและโครงงานฐานวิจัย ผ่านการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดที่ใช้พัฒนาครูโดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานโดยใช้เวทีประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในโครงการวิจัยกระบวนการพัฒนาครู การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน และดำเนินการให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูกับนักวิจัย ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการทดสอบความรู้ความเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนา เป็นดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	sig
ก่อนพัฒนา	40	30	18.78	1.441	15.536	.000*
หลังพัฒนา	40	30	23.70	1.713		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 เมื่อทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ t-test for dependent sample พบว่าคะแนนการทดสอบของนักศึกษา ก่อนการอบรม และหลังการอบรม มีคะแนนก่อนการอบรมเฉลี่ย เท่ากับ 18.78 คะแนน และมีคะแนนหลังการอบรมเฉลี่ย เท่ากับ 23.70 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนทดสอบของนักศึกษา ก่อนการอบรมและหลังการอบรมพบว่า คะแนนสอบหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการประเมินสมรรถนะการสอนโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน สำหรับครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะผู้วิจัยดำเนินการประเมินสมรรถนะการสอนโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน สำหรับครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยทำการประเมินในรูปแบบการนิเทศ สิ่งที่ประเมินประกอบด้วยการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ของครู การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการใช้สื่อหรือทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ ผู้ประเมินประกอบด้วยคณาจารย์นิเทศก์จำนวน 5 ท่าน ประเมินครูจำนวน 40 คน โดยดำเนินการประเมินจำนวน 2 ครั้ง คือ สัปดาห์สุดท้ายของเดือนธันวาคม พ.ศ. 2561 และสัปดาห์สุดท้ายของเดือนมกราคม พ.ศ. 2562 ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูตามตัวชี้วัดการประเมินครูที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน พบข้อมูลดังนี้

1. ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีสมรรถนะด้านการกำหนดจุดประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ คือมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียนตามหลักสูตร โดยมีค่าเฉลี่ยรายข้ออยู่ในระดับ 4.13 และครูสามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดในหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยรายข้ออยู่ในระดับ 4.07

2. ด้านการออกแบบการเรียนการสอน ครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีสมรรถนะด้านการออกแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด มีการใช้กิจกรรมกลุ่มร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรายข้ออยู่ในระดับ 4.55 ส่วนสมรรถนะด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสรุปความรู้จากการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรายข้อในระดับ 3.65 และ 3.95 ตามลำดับ

3. ด้านการวัดและประเมิน ครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีสมรรถนะด้านการวัดและประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสรุปความรู้จากการเรียนรู้ และด้านการวัดประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรายข้อในระดับ 4.70 และ 4.77 ตามลำดับ ส่วนด้านกิจกรรมเตรียมความพร้อมผู้เรียนแบบใดแบบหนึ่งในลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ด้านการใช้กิจกรรมกลุ่มร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียนผ่านการสะท้อนคิด (reflection) ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และด้านการใช้คำถามกระตุ้นการคิดของผู้เรียน มีสมรรถนะด้านการวัดและประเมิน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

4. ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้สนับสนุนการเรียนรู้ ครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีสมรรถนะด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้สนับสนุนการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่สร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการสนับสนุนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูผู้สอน ด้านการใช้สื่อและสนับสนุนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน การใช้สื่อและทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ที่สร้างเสริมความรู้ด้วยตนเอง และด้านการใช้สื่อในการสนับสนุนในการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีเหตุผล อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยมีค่า

เฉลี่ยคะแนนที่ 4.30, 3.77, 3.70, 3.63 และ 3.60 ตามลำดับ

อภิปรายผล

ลักษณะของกระบวนการพัฒนาครู โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายตามรายละเอียด ดังนี้

1. การที่คะแนนเฉลี่ยการทดสอบความรู้ความเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ทั้งนี้เนื่องจากการนำระบบพี่เลี้ยงและการโค้ชบนฐานของแนวคิดจิตตปัญญาศึกษามาใช้ในกระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาครู ไปใช้พัฒนาสมรรถนะของครูในเครือข่ายฯ ผ่านการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ซึ่งเป็นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ฝึกครูให้วิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ผ่านกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการและร่วมสะท้อนผลการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู นักวิจัย และศึกษานิเทศก์ กิจกรรมการวิเคราะห์บริบทด้านทรัพยากรของชุมชนและโรงเรียนเพื่อนำไปออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ฐานเศรษฐกิจ ทรัพยากรท้องถิ่นและอาชีพในชุมชน เพื่อนำไปเป็นแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน รวมทั้งกระบวนการที่ให้ครูร่วมสะท้อนแนวคิด (Reflection) ผ่านกิจกรรมสุนทรียสนทนา ร่วมปรับปรุงแก้ไขการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ฝึกกระบวนการการสะท้อนเพื่อสร้างวัฒนธรรมการสะท้อนคิดเชิงสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้ครูได้ทบทวนตนเอง ค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน และแนวทางการปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองในการเรียนรู้ผู้เรียน ครูฝึกทำหน้าที่โค้ช และการรับฟังด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อเข้าใจสถานการณ์ภายในห้องเรียนอย่างสร้างสรรค์ ตามสาระสำคัญของการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็น ตามขั้นตอนต่าง ๆ คือ เปิดใจเรียนรู้ สู่โจทย์วิจัย/โครงการ ไขข้อความรู้ บูรณาการโครงการ สร้างสรรค์ชิ้นงาน ส่งผ่านความรู้ และนำสู่ชุมชน ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของครูผ่านกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการบนพื้นฐานของแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและระบบการโค้ชแบบกัลยาณมิตรจิตประเมิน สามารถส่งผลให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ทั้งนี้เนื่องมาจากครูมีความเต็มใจ และเปิดใจที่จะเรียนรู้ใหม่เพื่อการพัฒนาวิชาชีพและมีความเชื่อมั่นศรัทธาในการพัฒนาวิชาชีพประกอบกับครูได้รับการเติมเต็มด้านความรู้และสมรรถนะเฉพาะทางด้านการนิเทศ การโค้ชและการพัฒนาวิชาชีพก่อนไปปฏิบัติการสอนในฐานะครูโค้ช (Teacher as coacher) รวมทั้งวิธีการในการสื่อสารและการให้ข้อมูลย้อนกลับระหว่างนักวิจัยในมหาวิทยาลัยและครูในเครือข่ายฯ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการพัฒนา ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และเป็นกัลยาณมิตรต่อกันเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนร่วมกัน ดังแนวคิดของจอยซ์และโชว์เวอร์ (Joyce and Showers, 1984 อ้างใน วัชราน เล่าเรียนดี, 2554: 260) ที่อยู่บนฐานความเชื่อและแนวคิดการช่วยเหลือกันและกันระหว่างเพื่อนครู และผู้ที่เป็โค้ชหรืออาจารย์นิเทศก์ การสังเกตการสอนและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่กันภายหลังการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ เช่น วิธีการสอนโดยใช้กลยุทธ์แบบใหม่ ยุทธวิธีและทักษะการสอน ซึ่งผลปรากฏว่าครูที่ผ่านการอบรมมากกว่าร้อยละ 80 สามารถใช้และใช้ความรู้ฝึกอบรมมาสู่การสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Joyce and Showers, 1984 อ้างถึงใน วัชราน เล่าเรียนดี, 2554: 260) และสอดคล้องกับ

แนวคิดของ โรบบินส์ (Robbins, P., 1991) ซึ่งกล่าวโดยสรุปว่าการใช้ระบบพี่เลี้ยงและการโค้ชเป็นกระบวนการในการสร้างความเชื่อมั่นของเพื่อนร่วมวิชาชีพ ที่ทำงานร่วมกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีการสะท้อนผลการปฏิบัติ การอธิบาย การถกเถียง และการสร้างทักษะใหม่ ๆ การแลกเปลี่ยนความคิด การสอนในรูปแบบต่าง ๆ การทำวิจัยในชั้นเรียนหรือการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านการสอน โดยอาศัยการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีประสิทธิภาพและให้เพื่อนครูเกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปสู่เป้าหมายที่กำหนด โดยข้อมูลดังกล่าวต้องมีความชัดเจนตรงประเด็น มีความเป็นรูปธรรม และผู้ให้ข้อมูลจะต้องสร้างความเป็นมิตรให้เกิดขึ้น ตลอดจนดูความเหมาะสมของเวลา เพื่อให้ข้อมูลนั้นเกิดประโยชน์และเกิดความน่าเชื่อถือ ที่นำไปสู่การบรรลุพันธกิจสำคัญของการโค้ชทางปัญญา ในการสร้างให้ผู้รับการโค้ชเกิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง พัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองและศักยภาพของกลุ่มให้สูงขึ้น (Wiggins, G., 2012: 11-16; Costa and Garmston, 2002: 16-17)

2. จากผลการวิจัยพบว่า ครูมีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ด้านการออกแบบการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมิน และด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้สนับสนุนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการสร้างชุมชนวิชาชีพแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community) สำหรับครูในเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน มีจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการปฏิบัติร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเสริมพลังสร้างสรรค์ร่วมกันในการนำระบบพี่เลี้ยงและการนำโค้ชมาใช้ในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงภายใน (transformative learning) ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านโครงการ และการวิจัยเป็นฐานสำหรับผู้เรียน ซึ่งนวัตกรรมการวิจัยเป็นฐาน (Research-based learning) เป็นการเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยผ่านกิจกรรมโครงการฐานวิจัย และในการกำหนดเป้าหมายในการทำงานร่วมกันระหว่างครูในเครือข่ายและคณาจารย์จากมหาวิทยาลัย สามารถประสานความร่วมมือในการทำงานแบบบูรณาการเพื่อเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตและพัฒนาครู เป็นผลทำให้เกิดการขับเคลื่อนกระบวนการเชิงนโยบายและการขับเคลื่อนกระบวนการในภาคปฏิบัติร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้บริหารและมหาวิทยาลัยพี่เลี้ยง ซึ่งผลสะท้อนที่เกิดขึ้นที่เป็นรูปธรรมส่งผลให้ครูมีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ด้านการออกแบบการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมิน และด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้สนับสนุนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากทุกด้าน นอกจากนี้การประสานความร่วมมือในการปฏิรูปการเรียนและกระบวนการนำนวัตกรรมการบูรณาการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน ไปใช้ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงการสอนในระดับห้องเรียน ทำให้บังเกิดผลที่เกิดขึ้นกับครูและผู้เรียนในเชิงบวกทุกด้าน ซึ่งผลวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ หลุทัย อนุสรราชกิจ และศิริประภา พงุทธิกุล (2553) ที่พัฒนาครูที่สอนระดับปฐมวัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วยกระบวนการเรียนรู้แนวทางจิตตปัญญาศึกษา พบว่าครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ทางจิตตปัญญาสูงขึ้นทุกด้าน แยกเป็น ด้านความรู้ ครูมีความรู้ความเข้าใจด้านเจตคติ ครูพัฒนาด้านความเมตตา ความเอื้ออาทรที่มีต่อเด็ก ด้านทักษะวิชาชีพ ครูมีทักษะทางวิชาชีพและการปรับพฤติกรรมเด็กสูงขึ้น โดยสรุปผลที่เกิดขึ้นกับครูที่สอนแบบบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ส่งผลให้ครูมีทักษะในการวางแผนทำงานและแสวงหาความรู้อยู่เสมอ เพราะครูคือโค้ช

สำหรับนักเรียน ต้องให้คำแนะนำกับนักเรียน และคอยกระตุ้นความคิดของนักเรียนตลอดเวลา จึงทำให้มีอดทน และพยายามในการทำงาน มีความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้นรู้และเข้าใจความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่อง กระบวนการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สถานศึกษาและครูผู้สอนควรนำแนวทางและกระบวนการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน นำไปใช้ในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระหว่างสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนสอนและการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

1.2 ครูสามารถนำผลการวิจัยขยายผลไปยังครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ โดยครูและผู้บริหารในสถานศึกษาร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนาสมรรถนะร่วมกันและสร้างวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ในการประยุกต์ใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตามประเมินสมรรถนะครูในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการศึกษาที่ผ่านมา ทำให้เห็นปัญหาในการพัฒนาสมรรถนะของครูด้านการกำหนดวัตถุประสงค์จากมาตรฐานและตัวชี้วัด และด้านการสร้างเครื่องมือสำหรับกรวัดและประเมินผลการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครูและนักศึกษาครูอิงฐานสมรรถนะ (Competencies-based assessment) ผู้วิจัยวางแผนที่จะออกกรอบการประเมินสมรรถนะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาและการสร้างเครื่องมือสำหรับประเมินผลการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครูและนักศึกษาครูอิงฐานสมรรถนะต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *การวิจัยเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- โครงการเอกสารวิชาการการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล. (2552). *จิตตปัญญาศึกษา คืออะไร*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นครปฐม: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทิศนา ขัมมณี. (2543). *การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: โมเดลชิปปา*. ในพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (บรรณานุกรม). *ประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา* (หน้า 1 -22) กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิศนา ขัมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิศนา ขัมมณี. (2555). *บัณฑิตศึกษาในศตวรรษที่ 21: การปรับปรุงหลักสูตรและการสอน*. การประชุมวิชาการของราชบัณฑิตยสถานร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ประเวศ วะสี. (2537). *ยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิภูมิปัญญาร่วมกับสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย.

- ประเวศ วะสี. (2551). **หนังสือรวบรวมบทความการประชุมวิชาการประจำปี 2551 เรื่องจิตตปัญญาศึกษา การศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์**. กรุงเทพฯ: โครงการศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2558). **การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2561). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.moe.go.th/main2/plan/p-r-b42-01.htm>. (วันที่ค้นข้อมูล : 20 เมษายน 2561).
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2554). **การนิเทศการสอน สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย ศิลปากร.
- วิจารณ์ พานิช. (2554). **วิธีการสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สุธีระ ประเสริฐสรรพ์. (2555). **โครงการฐานวิจัย: กระบวนการเรียนรู้ใหม่ของการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2561). **รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยและพัฒนาระบบและ กระบวนการผลิตและพัฒนาครูโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ระบบพี่เลี้ยง และการวิจัย เป็นฐาน**. คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง.
- หฤทัย อนุสสรราชกิจ และศิริประภา พุทธิกุล. (2553). **การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญา ศึกษาสำหรับครูปฐมวัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. คณะครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Chien, C.-W. (2013). Analysis of an Instructional Coach's Role as Elementary School Language Teachers' Professional Developer. *Current Issues in Education*, 16(1). [online]. from : <https://cie.asu.edu/ojs/index.php/cieatasu/article/view/1004>. (Retrieved : April 20, 2018).
- Costa, A. L., & Garmston, R. J. (1994). **Cognitive coaching: A foundation for renaissance schools**. Norwood, MA: Christopher-Gordon Publishers.
- Joyce, B. R., & Showers, B. (2002). **Student achievement through staff development**. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Knight, J. (2009). Coaching. *Journal of Staff Development*, 30(1), pp. 18–22.
- Knight, J. (2007). **Instructional coaching: A partnership approach to improving instruction**. Thousand Oaks, CA: Corwin.
- Knight, J. (2015). 3 steps to great coaching: A simple but powerful instructional coaching cycle nets results. *The Learning Forward Journal*. 36 (1), [online]. from : <https://learningforward.org/docs/default-source/jsd-february-2015/feb-2015-jsd.pdf>. (Retrieved : April 25, 2018).
- Neufeld, B., & Roper, D. (2003). **Coaching: A strategy for developing instructional capacity Promises and practicalities**. Washington, DC: Aspen Institute.
- Robbins, P. (1991). **How to plan and implement a peer coaching program**. Virginia: ASCD.
- Showers, B., & Joyce, B. R. (1996). The evolution of peer coaching. *Educational Leadership*, 53(6), 12–16.

Wiggins, G. (2012, September). Seven keys to effective feedback. **Educational Leadership**, 70(1), 10-16. [online]. from : <http://http://www.ascd.org/publications/educational-leadership/sept12/vol70/num01/Seven-Keys-to-Effective-Feedback.aspx>. (Retrieved : November 24, 2015).